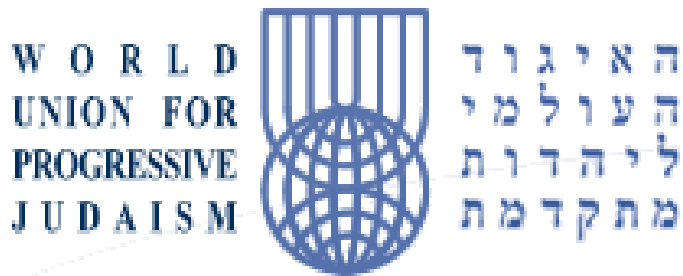

5776

Torah from Around the World

Het Goddelijke attribuut van chesed (liefde en goedheid) zei: „Zolang Awraham er was, had ik niets te doen, want hij deed mijn werk in mijn plaats.” Sefer HaBahir

---

Sjabbat 12 december 2015 / 30 kislev 5776, Wajesjev, Beresjiet / Genesis 41:1 – 44:28
Tanach, blz. 84 - 94
Haftara: Zecharja 2:14 – 4:7
Tanach, blz. 1215 - 1217

Commentaar: rabbijn Alexis Roberts. Zij werkt voor Reclaiming Judaism, een joodse organisatie in de Verenigde Staten die niet aan een van de joodse stromingen is verbonden en gericht is op tikkoen olam.

Vertaling: Tamarah Benima

[De oorspronkelijke Engelse tekst.](#)

Werelden die uit elkaar liggen

De thema's van de sidra van Sjabbat Chanoeka zijn dit jaar pijnlijk relevant als altijd: hoe maken broers met een lange geschiedenis van wantrouwen en geweld vrede? Hoe zal het slachtoffer handelen als hij uiteindelijk een machtspositie verwerft? Hoeveel risico kan men nemen en hoe groot kan het compromis zijn om te kunnen overleven? Kunnen mensen die zo uit elkaar zijn gegroeid en in verschillende werelden leven ooit weer samen komen? Tegen alle mogelijkheden in kan het, met de hulp van God, goed komen.

Sidra Mikeets bevat de volgende episode uit het Joseefverhaal. Joseef wordt uit de gevangenis gehaald om de droom van de Farao te duiden. Hij voorspelt dat op de zeven jaren van overvloed zeven jaren van hongersnood zullen volgen. Vanwege zijn aanbevelingen over hoe men met deze situatie moet omgaan, klimt hij - verbazingwekkend genoeg - op tot de positie van 'Av Farao', een hoge ambtenaar in de regering van Farao; hij wordt belast met de opslag en uitdeling van alles wat er in Egypte wordt geproduceerd. De profetie wordt vervuld en op een dag komen de broers van Joseef en buigen voor hem, precies zoals in de droom die hij lang geleden droomde. Zij herkennen hem niet en vragen hem om voedsel te mogen kopen. Wat zal hij doen?

Het is gemakkelijk je voor te stellen hoe hij van wraak zal hebben gedroomd toen hij in de kuil of in de gevangenis zat. Maar hoog gezeten op zijn troon heeft hij geen haast. Hij test zijn broers door erop te staan dat zij zijn broer Benjamin naar hem toebrengen. Ja'akov is zeer terughoudend om de enig overgebleven zoon van zijn geliefde, dode echtgenote Rachel te laten gaan, maar onder druk van de hongersnood geeft hij zijn verzet op. Benjamin reist met zijn broers terug naar Egypte, terug naar Joseef, die hen nog een test oplegt door een situatie te creëren waarin Benjamin van diefstal kan worden beschuldigd. De sidra eindigt met het luide protest van de broers waarmee zij hun onschuld aan het incident verkondigen. De 'cliffhanger' blijft bestaan tot volgende week; dan zullen wij lezen hoe Joseef zich bekend maakt en dat er een hereniging plaatsvindt waarbij kwistig tranen worden geplengd.

Een van de verbindingen tussen Mikeets en het feest van Chanoeka is dat beide verhalen gaan over onwaarschijnlijke overwinningen. De kans dat de broers van Joseef hem ooit zullen terugzien nadat hij als slaaf is verkocht, is onwaarschijnlijk klein. Sterker nog, wanneer zij hem terugzien is hij in staat en bereid om zijn hele familie te redden en te beschermen; zo houdt hij het volk in stand, dat anders ten onder zou hebben kunnen gaan door de hongersnood en daarmee zou de hele onderneming van het joodse volk en het Jodendom kort nadat deze begon zijn geëindigd.

Ook de opstand van de Maccabeeërs had zeer weinig kans van slagen. Het Syrisch-Griekse leger was groter, meer ervaren, beter toegerust en efficiënter. De zege wordt beschouwd als een wonder; als zij waren verslagen had dat zeer wel het einde van het joodse volk kunnen zijn. Het is echter in zekere zin een mythe om te denken dat de Maccabeeërs alleen de Syrische Grieken bevochten. Herinner je dat het eerste slachtoffer van Matitjahoe een Jood was die bereid was om de Griekse godsdienst aan te nemen. In zekere zin was de Maccabeese opstand net zo zeer een burgeroorlog tussen traditionele en gehelleniseerde Joden als een oorlog tussen Joden en Grieken. Het was ook een broederstrijd. Zouden we de opstelling van de Maccabeeërs met de maatstaven van vandaag beoordelen, dan zouden wij ze extreem intolerant en anti-Westers vinden. Dus wie waren de goeden?

De rabbijnen van de Talmoed kozen er niet voor om de militaire aspecten van het Chanoeka-verhaal te benadrukken. Zij wisten, levend in die tijd, dat de dynastie van de Hasmoneërs niet zo'n geschenk voor het joodse volk was. Hoewel zij de oorlog uitvochten en de Tempel zuiverden, waren het hun nakomelingen die later de 'bescherming' van de Romeinen afsmeekten, wat de corruptie van de priesters en het aanbrengen van het embleem van de Romeinse arend op de Tempel inhield. Een vent genaamd Herodes trouwde met de laatste in die bloedlijn. Rome vernietigde de Tempel in het jaar 70 en stuurde het volk in ballingschap. Wat de rabbijnen wel verkozen te benadrukken was het moment van het wonder; dat wil

zeggen de mogelijkheid dat men enorme obstakels kan overwinnen met de hulp van God. Teneinde je dit te herinneren gaven ze de opdracht om de kaarsen aan te steken, zodat onze hoop en ons vertrouwen dat het licht van de heiligheid iedere duisternis kan verjagen, elke avond kan groeien.

Religieuze intolerantie is nog steeds een plaag in deze wereld. Het is gemakkelijk om de terroristen te bekritisieren voor de extreme haat en het extreme geweld dat zij prediken. Maar het is net zo slecht als de intolerantie Joden tegen elkaar opzet. Ultraorthodoxe Joden hebben onlangs (in 2001, red.) een wet opgesteld waarin de Knesset wordt gevraagd een gevangenis van zeven jaar op te leggen aan vrouwen die het wagen om hardop met talliet, tefillin en Torarollen in het 'vrouwengedeelte' van de Kotel (Klaagmuur, red.) in Jeruzalem te bidden. Liberale Joden, van hun kant, kunnen diepgaand intolerant zijn als het gaat om de gebruikelijke joodse gebedspraktijk als die hen worden opgelegd; dat beschouwen zij als autoritair en als een dwangbuis van traditionalisten. De gevoelens van kwaadheid en ergernis die dit soort dingen veroorzaken zijn precies het soort dingen die leiden tot geweld.

In Mikeets zien we hoe een familie die verscheurd is geweest door jaloezie, haat, onrechtvaardigheid en geweld weer samenkomt in vrede en overvloed. We zien een jonge man die voor dood was achtergelaten opklimmen tot een positie met zeer groot aanzien. We zien een volk dat samengebracht worden door verschrikkelijke nood, dat heeft geleerd om zorgvuldig te zijn in het voorkomen van verdriet en pijn. Wat stelt hen in staat om een oplossing te vinden voor hun vijandelijkheden en weer samen te leven?

In Tanach wordt ons geleerd dat God zich achter alles bevindt, wonden veroorzaakt en harten verzacht en verhardt als dat nodig is om een speciale lotsbestemming te verwerklijken. In ons leven is het veel moeilijker om met zekerheid te weten wat God precies wil dat er gebeurt. We kunnen echter van Joseef en zijn broers leren dat het loslaten van oude vendettas en het zoeken naar nieuwe wegen om te vergeven en te begrijpen van God gegeven mogelijkheden zijn. Moge deze Chanoeka ons allen een nieuw en groeiend licht van begrip en acceptatie, van vrede, compassie en rechtvaardigheid brengen. Laten we de wonderen tellen die ons tot dit moment in de tijd hebben gebracht. Laten we ons verwonderen over de triviale gebeurtenissen die keerpunten in ons lot bleken te zijn. Laten we de keuzen in ons leven – over kleine en grote zaken – zodanig maken dat een hernieuwing van het heilige tot de mogelijkheden gaat behoren.

Chanoeka sameach!

(Noot van de redactie: dit commentaar werd geschreven enkele maanden na de aanslagen van 9/11 2001).